

Modern Dünyada Kur'an'ın Yeri: Makâsîdî Tefsire Doğru

29 Nisan 2017, İSAM Konferans Merkezi, Üsküdar/İstanbul

***Uluslararası İslam Düşüncesi Enstitüsü (IIIT) ile Müştereken Düzenlenen Sempozyum**

PROGRAM

Selamlama Konuşması

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu (KURAMER)

Dr. Anas al-Shaikh-Ali (IIIT London)

Açılış Konuşması: Prof. Dr. Mehmet Görmez (T.C. Diyanet İşleri Başkanı)

I. Panel: Kur'ânî Değerler ve Kur'ânî Bir Dünya Görüşü Oluşturma

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Raşit Küçük** (İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM), İstanbul)

Tebliğ: **Kur'an'ın Çağa Hitabı**

Prof. Dr. Ömer Özsoy (Goethe Üniversitesi, Almanya)

Müzakere: **Doç. Dr. Raid Okasha** (IIIT, Ürdün)

Tebliğ: **Modern Dünya ve Kur'ânî Değerler**

Doç. Dr. Mustafa Câbir Feyyaz el-Alvânî (Süleymaniye Üniversitesi, Irak)

Müzakere: **Dr. Fathi Malkawi** (IIIT, Ürdün)

II. Panel: İslam Geleneğinde Makâsîd Düşüncesi ve Makâsîd Merkezli Tefsir

Oturum Başkanı: **Dr. Fathi Malkawi** (IIIT, Ürdün)

Tebliğ: **İslâm Geleneğinde Makâsîd Düşüncesi ve Makâsîd Merkezli Tefsir**

Doç. Dr. Ali Muhammed Es'ad (Uluslararası İslâmî İlimler Üniversitesi, Ürdün)

Müzakere: **Dr. Beddy Ebnou** (Avrupa Epistemolojik Çalışmalar Enstitüsü, Brüksel, Belçika)

Tebliğ: **Makâsıd Merkezli Kur'an-Sünnet ve İslâm Anlayışı: İmkanlar, Sınırlar ve Sorunlar**

Prof. Dr. Ahmet Yaman, *Necmettin Erbakan Üniversitesi*

Müzakere: Prof. Dr. Ferhat Koca, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

III. Panel: Modern Dönemde Makâsıd Merkezli Tefsir ve Yaklaşımlar

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mahmut Kaya (İstanbul Üniversitesi-İSAM, İstanbul)

Tebliğ: **Yakın Dönem Tefsir Geleneğinde Makâsıd Merkezli Yaklaşım (Reşid Rızâ ve İbn Âşûr Örneği)**

Prof. Dr. M. Emin Maşalı (Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, İstanbul)

Müzakere: Prof. Dr. Bilal Gökkır (İstanbul Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, İstanbul)

Tebliğ: **Modern Dönem İslam Düşüncesinin Makâsıd Merkezli Bir Tefsire Olan İhtiyacı**

Prof. Dr. Abdülmecîd en-Neccâr (İlmî Araştırmalar ve İstişareler Merkezi, Tunus)

Müzakere: Prof. Dr. Abdurrahman Haçkalı (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

KURAMER'in Uluslararası Düşünce Enstitüsü Londra merkeziyle (**International Institute of Islamic Thought, IIIT/UK**) ortaklaşa düzenlediği "**Modern Dünyada Kur'an'ın Yeri: Makâsıdî Tefsire Doğru**" başlıklı uluslararası sempozyum 29 Nisan 2017 tarihinde **İSAM Konferans Salonu'**nda (Bağlarbaşı-Üsküdar, İstanbul) gerçekleşti. İlim çevrelerinin yoğun ilgi gösterdiği sempozyumda İslâm dünyasının çeşitli ülkelerinden ve ülkemizden sahasının seçkin uzmanı ilim adamları tarafından altı tebliğ sunuldu ve alanın uzmanı ilim adamlarınca tartışıldı. Sempozyumda yapılan konuşmaların Türkçe/Arapça simultane tercümesi yapıldı.

Prof. Dr. M. Emin Maşalı'nın Kur'an tilavetinin ardından KURAMER müdürü Prof. Dr. Ali Bardakoğlu ve IIIT'nin Londra direktörü Dr. Anas al-Shaikh Ali selamlama konuşmaları yaparak sempozyumun ana fikri ve amacına dair açıklamada bulundular.

Sempozyum açılış konuşmasında Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez makâsıd düşüncesinin İslâm ilim geleneğinde önemli bir yer işgal ettiğinden bahisle Cüveynî, Gazzâlî, Şâtıbî, Musâ Carullah gibi eski ve yakın dönem birçok âlimin önemle üzerinde durduğu

bu bakış açısının günümüzde ilmî bir zeminde etraflıca ele alınmasının önemine işaret etti. Diyanet İşleri Başkanı konuşmasını, Kur'an'ın makâsîdî yorumunda izlenmesi gereken yöntem ve gözetilmesi gereken sınırlar üzerinde durarak tamamladı.

Açılış konuşmasının ardından İslam Araştırmaları Merkezi Başkanı Prof. Dr. Raşit Küçük'ün başkanlığını yaptığı öğleden önceki birinci oturumda Frankfurt Goethe Üniversitesinden (Almanya) Prof. Dr. Ömer Özsoy "**Kur'an'ın Çağa Hitabı**" başlıklı tebliğini sundu. Özsoy tebliğinde İmam Mâturîdî'nin tefsir ve tevil ayırımından yola çıkarak Kur'an vahyinin nüzul döneminde muhataplarına ne dediği ile onu sonraki dönemlerde ve farklılaşan bağlamlarda yorumlama faaliyetlerinin mahiyetleri üzerinde durdu. Süleymaniye Üniversitesinden (Irak) Doç. Dr. Mustafa Câbir Feyyâz el-Alvânî "**Modern Dünya ve Kur'anî Değerler**" başlıklı tebliğinde hilafet, hidayet ve istikâmet kavramlarını merkeze alarak Kur'an'ın insanlığa sunduğu temel değerleri ele aldı. Birinci tebliğ üzerine Uluslararası Düşünce Enstitüsünden (Ürdün) Doç. Dr. Raid Okasha, ikinci tebliğ üzerine de Uluslararası Düşünce Enstitüsünden (Ürdün) Dr. Fethi Malkawi katkı sağlayıp değerlendirmede bulundular.

Öğleden sonra gerçekleştirilen ve Uluslararası Düşünce Enstitüsünden (Ürdün) Dr. Fethi Malkawi'nin başkanlığını yaptığı ikinci oturumda önce Uluslararası İslâmî İlimler Üniversitesinden (Ürdün) Doç. Dr. Ali Muhammed Es'ad "**İslâm Düşünce Geleneğinde Makâsîd Düşüncesi ve Makâsîd Merkezli Tefsir**" başlıklı tebliğini sundu. Tebliğde tefsir geleneği içinde makâsîd merkezli tefsirin yeri ve önemi üzerinde durulup bunun makâsîd düşüncesiyle irtibatları ele alındı. Bu oturumun "**Makâsîd Merkezli Kur'an-Sünnet ve İslâm Anlayışı: İmkanlar, Sınırlar ve Sorunlar**" başlıklı ikinci tebliği NE Üniversitesinden (Konya) Prof. Dr. Ahmet Yaman tarafından sunuldu. Yaman bu tebliğinde lafız-gaye ilişkisine dair geleneksel mirası ve günümüzdeki eğilimleri fıkıh düşüncesi ekseninde ele alıp farklı yaklaşımların imkan ve sınırlarını ve yol açması muhtemel sorunları tartışmaya açtı. Bu tebliğlerin ilki Epistemolojik Çalışmalar Enstitüsünden (Brüksel/Belçika) Dr. Beddy Ebnou, ikincisi de Hitit Üniversitesinden (Çorum) Prof. Dr. Ferhat Koca tarafından müzakere edildi.

Sempozyumun üçüncü ve son oturumunun başkanlığını İstanbul Üniversitesi/İSAM'dan Prof. Dr. Mahmut Kaya yaptı. Bu oturumda birinci tebliği Marmara Üniversitesinden Prof. Dr. M. Emin Maşalı "**Yakın Dönem Tefsir Geleneğinde Makâsîd Merkezli Yaklaşım (Reşîd Rızâ ve İbn Âşûr Örneği)**" başlığıyla sundu. Maşalı tebliğinde Kur'an'ın küllî maksatlarını tespit eden ve tefsir faaliyetinde bu maksatları dikkate alan sistematik bir anlama ve yorumlama biçiminin yeni dönemde daha belirginleştikten söz ederek bu yeni yaklaşımın örnekleri olarak Reşîd Rızâ'nın *Tefsîru'l-Menâr*'ı ile Tâhir b. Âşûr'un *et-Tahrîr ve't-Tenvîr*'i üzerinde değerlendirmeler yaptı. Tebliğ İstanbul Üniversitesinden Prof. Dr. Bilal Gökkır tarafından müzakere edildi. "**Modern Dönem İslâm Düşüncesinin Makâsîd Merkezli bir Tefsire Olan İhtiyacı**" başlığını taşıyan son

tebliğ ise İlmî Araştırmalar ve İstişareler Merkezinden (Tunus) Prof. Dr. Abdulmecîd en-Neccâr tarafından sunuldu. Neccâr bu tebliğinde Kur'an beyanının tabiatı, Kur'an'ın beyanının anlaşılmasında makâsîdî düşüncesinin rolü ve önemi ve günümüzde makâsîdî tefsire olan ihtiyaç üzerinde durdu. Tebliğ RTE Üniversitesinden (Rize) Prof. Dr. Abdurrahman Haçkalı tarafından müzakere edildi.

Sempozyum, katılımcılar tarafından yapılan değerlendirme konuşmaları ile tamamlandı.

KURAMER olarak bu sempozyumu düzenlemekten amacımız öncelikli olarak,

- Kur'an-ı Kerim'in evrensel çağrı ve fikriyatının ve Kur'an'ın vurgu yaptığı ve öne çıkardığı insânî değerlerin ortaya konması,
- İslâm düşüncesindeki makâsîd eksenli fikrî birikimin ana hatlarının ve mahiyetinin açıklanması ve bunun Kur'an-ı Kerim'in maksada yönelik düşünce perspektifiyle anlaşılmasına katkısının ele alınması,
- Günümüzde makâsîd merkezli tefsire duyulan ihtiyacın ortaya konması, bu tefsirin oluşturulması için mevcut imkanların değerlendirilmesi ve böyle bir çabanın karşılaşılabileceği engeller karşısında bir durum değerlendirmesinin yapılması idi.

Sempozyumda bu amaçlar büyük ölçüde gerçekleşmiş olup tebliğler ve müzakereleri ile yapılan bütün ilmî katkılar üç ayrı dilde (Türkçe, Arapça ve İngilizce) yayımlanacaktır.